

ÖZEL EĞİTİMDE YASAL HAKLAR

- **Eğitim:** Bir insanın yeterli gelire sahip olmasında, toplumsal hayata katılması, kendini gerçekleştirmesi ve tüm insan haklarına erişimi; temel bir insan hakkıdır. Sorgulanamaz, ertelenemez, hiçbir gerekçe ile durdurulamaz.

Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitim Hakları

- Özel gereksinimli öğrencilerin, genel eğitim sisteminde akranları ile aynı ortamda olmaya hakları vardır. Ülkemizde, özel gereksinimli öğrencilerin eğitimini kısıtlamaya yönelik hiçbir yasal düzenlemeye izin verilmez.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

- MEB'e bağlı olarak, ilgili bakanlıklarla işbirliği içinde, özel eğitim sınıfları, özel eğitim okulları, rehberlik ve araştırma merkezleri, iř okulları ve iř eğitim merkezleri ile aynı seviye ve türdeki benzeri okul ve kurumların yönetimine ve öğrencilerin eğitim ve öğretimine yönelik çalışmalar yapmak ve belirlenen politikaları uygulamak, ilgili bakanlıklarla işbirliği içinde, özel eğitim okul ve kurumlarının eğitim ve ėretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak üzere kurulmuştur.

TC Anayasası ve eğitim hakkı

- **TC Anayasası;** uluslararası sözleşmelerde olduğu gibi; kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamayacağını beyan eder. Anayasanın, “Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi” başlıklı 42.maddesinde; “Temel eğitimin ilk kademesi olan ilköğretim, öğrenim çağındaki kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve temel ve orta eğitim Devlet okullarında parasızdır.

Özel Gereksinimli Bireyler Hakkında Kanun

Okula devam eden özel gereksinimli çocukların gereksinimlerine yönelik her türlü önlemin, okul yönetimlerince alınması zorunludur. Görme yetersizliği olan çocuklar için Braille Alfabesi ile ders materyalleri, işitme yetersizliği olan çocuklar için FM sisteminin temini ve/veya işaret dili eğitiminin verilmesi gibi makul düzenlemelerin ve bedensel yetersizliği olan çocukların gereksinimleri olan rampa, engelli tuvaleti ve erişilebilir servis hizmetinin sağlanması yasal zorunluluktur. Zorunlu eğitim süresinde işitme yetersizliği ve zihinsel yetersizliği olan çocuklar, talepleri halinde yabancı dil dersinden muaftır.

İlköğretim ve Eğitim Kanununa göre (5.1.1961, 222 sayılı), ilköğretim; dört yıl süreli ve ilkokul ile dört yıl süreli ortaokuldan oluşur ve toplamda 8 yıl olan bu eğitim öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için zorunludur.

İlköğretim, Anayasada da belirtildiği gibi Devlet okullarında parasızdır. Mecburi ilköğretim çağı, 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsar. İlkokulların birinci sınıflarına o yılın 31 Aralık tarihinde 72 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Ancak çocuğun gelişim durumuna bağlı olarak okula erken başlaması veya kaydının ertelenmesi ile ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Mecburi ilköğrenim çağında ve özel gereksinimli olan çocukların özel eğitim ve öğretim görmeleri sağlanır.

EVDE VE HASTANEDE EĞİTİM HAKKI

- Evde eğitim hizmeti: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin **14.** maddesine göre; zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden sağlık problemi nedeniyle en az 12 hafta süreyle örgün eğitim kurumlarından yararlanamayacağı ya da yararlanması durumunda; evde eğitim hakkı söz konusudur.
- Sağlığı açısından risk oluşturacağı en az birisi ilgili daldan olmak üzere üç uzman tabip tarafından düzenlenmiş Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporunda belirtilen öğrencilere velinin yazılı talebi ve RAM raporu ile il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun planlaması doğrultusunda ders yılı içinde evde eğitim hizmeti verilebilir. 20.02.2019 tarihi sonrasında çocuklar için düzenlenen ÇÖZGER raporunun arka yüzünde, çocuğun evde eğitim gereksinimine yönelik işaretleme yapılmalıdır.

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERİN ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON HAKLARI

MEB Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliğine göre özel eğitim ve rehabilitasyon

- Dil ve konuşma güçlüğü, zihinsel, bedensel, duygusal, sosyal, duygusal ve davranış problemlerine sahip özürlü bireylerin engellilik hâlini ortadan kaldırmak ya da etkilerini en az seviyeye indirmek, yeteneklerini yeniden en üst seviyeye çıkarmak ve topluma uyumlarını sağlamak, temel öz bakım becerilerini, bağımsız yaşam ve mesleki becerilerini geliştirmek amacıyla yapılan çalışmalara özel eğitim ve rehabilitasyon denir.

- Yönetmeliğin 29. Maddesine göre; Engelli bireyin sağlık kurulu raporuyla asgari % 20 engelli olduğunun tespit edilmiş ve özel eğitim değerlendirme kurullarınca da eğitsel değerlendirme ve tanılması yapıldıktan sonra düzenlenen raporda destek eğitimi almasının önerilmiş olması, engelli bireye kurumca, aylık olarak belirlenen tutar karşılığında bir ayda en az sekiz ders saati bireysel ve/veya dört ders saati grup eğitiminin verilmiş olması, zorunlu eğitim çağında olan engelli bireyin örgün eğitime devam ettiğinin belgelendirilmesi gerekir.

ÖRGÜN EĞİTİMDE ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERE YÖNELİK DÜZENLEMELER

OKUL ÖNCESİ VE İLKÖĞRETİM HAKKINDA MEVZUAT UYGULAMALARI

- MEB Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (26.07.2014): Özel eğitim alan çocukların, yerleşim yeri adresine uyumlu okula kaydedildikten sonra ulusal adres veri tabanındaki adreslerine bakılmaksızın istedikleri okula nakli yapılır. Eğitimlerini kaynaştırma yoluyla sürdüremeyecek durumda olan ağır düzeyde yetersizliği bulunanlar ile birden çok yetersizliği olan çocuklar, bu kurumlarda fiziki mekânın uygun olması ve özel eğitim öğretmeni istihdam edilmesi kaydıyla açılan özel eğitim sınıflarına kaydedilir. Kaynaştırma/Bütünleştirme yoluyla eğitim alan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında eğitimlerine devam eden öğrencilere başarısızlıklarından dolayı sınıf tekrarı yaptırılmaz. Ancak; velinin yazılı talebi ve BEP Geliştirme Biriminin kararı doğrultusunda, ilkokulda bu çocuklar için bir defaya mahsus olmak üzere sınıf tekrarı yaptırılabilir.

ORTAÖĞRETİMDE (LİSE) DÜZENLEMELER

MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği :

Özel eğitim alan bireylere destek eğitim hizmetleri de sağlanarak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak kaynaştırma eğitimi verilir. Ortaöğretimde, her bir şubede iki öğrenciyi geçmeyecek şekilde yerleştirilmesi sağlanır.

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERİN HAYAT BOYU ÖĞRENME VE AÇIK ÖĞRETİM HAKKI

MEB Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği:

Bireysel, toplumsal ve istihdam ile ilgili bir yaklaşımla bireyin bilgi, beceri ve yetkinliklerini geliştirmek amacıyla örgün eğitimin dışında hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinliklerine; hayat boyu öğrenme denir. Halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslardan, MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü sorumludur. Kurslar ücretsizdir.

Millî Eğitim Bakanlığı Açık Öğretim Ortaokulu Yönetmeliği:

Mecburi ilköğretimini tamamlayamayan ve mecburi ilköğretim çağı dışına çıkmış yetişkinler, Açık Öğretim Ortaokulundan yararlanabilirler. Bedensel yetersizliği olanlar ve özel eğitim almaları gerektiğini belgeleyenler için yaş kaydı aranmaz. İşitme ve konuşma yetersizliği olanlar, yabancı dil dersinden muaf tutulurlar. Engelliler, kayıt ücretinden muaftır. Hastanede ya da evde yatarak tedavi gördüğünü belgeleyenler evde ya da hastanede sınav hizmeti alırlar.

AÇIK ÖĞRETİM LİSESİNDE ENGELLİ ÖĞRENCİLER

% 40 ve üzerinde engelli olanlar, ilk kayıt ve sınav bedeli ödemezler. Sağlık kurulu raporuna göre evde sınav hizmetinden faydalanabilirler. İşitme ve zihinsel engeli olanlar isterlerse “yabancı dil” dersinden muaf olurlar. Kullanımı doktor raporu ile belirlenen işitme cihazı, insülin pompası, şeker ölçüm cihazı ve benzeri ile sınava girilebilir. Başvuru: Açık Öğretim Lisesi Müdürlüğüne (Ankara) Bedensel engelliler ve süregen hastalığı olanlar, raporlarını sunmaları halinde evde veya hastanede sınav hizmeti alırlar. Görme kabiliyetini tamamen kaybetmiş olanlar tek kişilik sınıflarda okuyucu ve kodlayıcı eşliğinde sınava girerler. Bu kişilerin istemeleri halinde ders notları, CD’de seslendirilmiş olarak adreslerine gönderilir.